

RESPOSTA DE LA COMISSIÓ D'EMPARA

PETICIONÀRIA: Plataforma "Navas el nostre Barri". (23-10-2025)

Informe de la Comissió d'Empara (2025_02)

RESUM

Aquest informe de la Comissió d'Empara de la Participació Ciutadana examina si les signatures recollides per la plataforma *"Navas, el nostre barri"* són suficients per impulsar una consulta ciutadana sobre el nom del barri de Navas. La Comissió conclou que la iniciativa compleix els requisits legals, ja que, segons la normativa vigent, en consultes referides a un àmbit inferior al municipi el nombre de signatures exigible s'ha de calcular com un percentatge de la població afectada, sense establir un mínim fix. En el cas del barri de Navas, aquest percentatge és del 5%, equivalent a 1.105 signatures, una xifra superada per les 1.761 signatures validades.

L'informe també posa de manifest l'existència de diferents iniciatives i opinions sobre la denominació del barri, fet que reflecteix la diversitat de punts de vista al territori. Per aquest motiu, la Comissió recomana que el debat no es limiti a una votació, sinó que vagi precedit d'un procés participatiu que fomenti la informació, el diàleg i la deliberació compartida entre veïns i veïnes. Finalment, s'assenyala la conveniència de revisar el Reglament de Participació Ciutadana per adaptar-lo al marc jurídic actual i millorar la qualitat democràtica dels processos participatius.

1. Sol·licitud

Donar per vàlides les 1.761 signatures recollides per a la realització d'una consulta ciutadana sobre el nom del barri de Navas.

2. Requisits formals

2.1. Àmbit objectiu

Pel que fa a l'àmbit objectiu, la sol·licitud presentada es troba entre les funcions encomanades a la Comissió en l'article 110.2 del Reglament de Participació Ciutadana (RPC) *"aclari els dubtes interpretatius que es puguin plantejar amb ocasió de la seva aplicació"*.

2.2. Àmbit subjectiu

La peticionària, Plataforma *"Navas, el nostre barri"*, està legitimada per presentar la seva sol·licitud, d'acord amb l'article 111.1 RPC.

3. Resposta de la Comissió d'Empara

3.1. Fets

D'acord amb el que recull l'informe de la *Direcció de participació i innovació democràtica*, de 27 de novembre de 2025, sol·licitat per aquesta Comissió, la plataforma "Navas, el nostre barri" va presentar en data 11 de febrer de 2025, al registre d'entrada de l'Ajuntament de Barcelona, una sol·licitud per proposar la celebració d'una consulta ciutadana sobre el nom que ha de tenir l'actual barri de Navas. En la sol·licitud s'expressava la voluntat dels promotors que l'àmbit territorial objecte de la consulta ciutadana fos el barri de Navas.

En data 15 d'abril de 2025, el regidor de Participació va acordar iniciar la tramitació de la iniciativa ciutadana, i el 29 d'abril es realitza la compareixença de la representant de la comissió promotora de la iniciativa, fent-se lliurament dels plecs de recollida de signatures i de les acreditacions dels fedataris signades pel Secretari General de l'Ajuntament de Barcelona.

Els promotors entren per registre les signatures recollides el 5 d'agost de 2025. En atenció a les actuacions de comprovació realitzades pel departament de Població i Processos Electorals, en data 23 de setembre de 2025, el secretari general de l'Ajuntament de Barcelona certifica que cadascun dels 90 plecs tractats –exclosos el plec núm. 14 que no s'ha presentat i els plecs núm. 24 i del 58 al 88, ambdós inclosos, que no hi consta cap signatura-, han estat validats per persones habilitades com a fedatàries especials per aquesta secretaria general, que donen fe, sota la seva responsabilitat informada, de l'autenticitat de les signatures que contenen i que el nombre total de signatures corresponents a persones empadronades al barri, majors de setze anys, incloses en els plecs de referència és el de 1.761 signatures.

Es conclou que "aquesta xifra no supera el nombre mínim de 2.000 signatures exigides a l'article 10.6) del Reglament de Participació Ciutadana, en relació amb l'article 35, apartats 2.c) i 3 de la Llei 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana, per a la tramitació d'una iniciativa ciutadana per promoure una consulta en un àmbit territorial inferior a un districte".

La plataforma peticionària adreça un escrit a aquesta Comissió, en data 23 d'octubre de 2025, en la que exposa la seva voluntat de realitzar una consulta ciutadana adreçada a tots els veïns i veïnes del barri majors de setze anys sobre el nom del barri, i s'exposa que, primer, se'ls hi va dir que necessitaven recollir signatures del 5% de la població del barri i, posteriorment, un mínim de 2.000.

La peticionària demana revisar aquesta xifra, i fa referència a l'article 10.7 del RPC, segons el qual el percentatge hauria de ser un 2%.

3.2. Resposta

En primer lloc, cal distingir entre procés participatiu i consulta ciutadana. Tot i que en el llenguatge comú ambdues qüestions poden semblar sinònimes, des d'un punt de vista més estricte -i tal com fa el RPC- cal diferenciar entre ambdós: només en el segon cas, la ciutadania és cridada a expressar la seva opinió a través d'un vot. En conseqüència l'article 10.7 -que fa

referència a iniciatives per promoure processos participatius o la creació d'un òrgan de participació- no és d'aplicació per aquesta iniciativa.

Sí que ho és, en canvi, l'article -ja mencionat- 10.6 que afirma que "per promoure una consulta en un àmbit inferior a un districte, el nombre de signatures que cal recollir ha de mantenir la proporcionalitat establerta a la legislació aplicable (...)".

Aquest marc normatiu és la Llei 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana. L'article 35.3 d'aquesta llei estableix que, "si la iniciativa es refereix a un àmbit territorial superior al municipi, com comarques o vegueries, o inferior, com entitats municipals descentralitzades, *barris* o districtes, s'han d'aplicar només els percentatges que estableix l'apartat 2, que han de tenir com a base la població concreta de l'àrea afectada."

Si considerem que aquesta àrea és el mateix barri concernit de Navas, segons consta en l'escrit dels veïns, la població sobre la qual hauria de calcular-se el percentatge per a la recollida de signatures és de 22.097 persones, d'acord amb les dades que figuren a la mateixa web de l'Ajuntament.

Donada aquesta xifra, cal aplicar la lletra c) de l'apartat 2 de l'article 35 que estableix que per municipis entre 20.001 i 100.000 habitants, cal recollir un 5% de signatures, sense que se li apliqui un mínim de signatures continuant amb el que estableix l'apartat 3 del mateix article per consultes en territoris inferiors al municipi. El 5% de 22.097 són 1.105 persones.

D'acord amb l'anterior, si s'han validat 1.761 signatures, aquest nombre seria suficient per iniciar un procés de consulta ciutadana, d'acord amb tots els requisits que es detallen en el reglament.

4. Recomanacions

4.1. Deliberació i participació de qualitat

Segons s'estableix al Preàmbul del RPC i al mateix capítol que regula aquesta Comissió, una de les seves funcions és "vetllar per la bona pràctica en l'ús dels canals de participació ordenats en aquest Reglament" (art. 110.1). En aquest sentit, volem fer constar també algunes consideracions i recomanacions.

La demanda de realització d'una consulta ciutadana sobre el nom del barri es realitza quan ja existia una altra demanda ciutadana en aquest sentit que seguir un procediment diferent. Segons consta en un informe elaborat per la *Direcció de participació i innovació democràtica*, en data 10 de maig del 2024, es va presentar al registre general d'entrada de l'Ajuntament de Barcelona una sol·licitud formulada per la comissió promotora de la Iniciativa ciutadana "*Volem el barri del Torrent de la Guineu*" per incloure un punt a l'ordre del dia del Consell de Districte de Sant Andreu, instant al Govern Municipal a iniciar els tràmits pertinents per aprovar el canvi de nom del barri de Navas de Sant Andreu pel de Torrent de la Guineu.

En data 26 d'agost de 2024 el Regidor de Participació acorda començar la tramitació d'aquesta iniciativa ciutadana, i informar a la comissió promotora de la iniciativa que el nombre de signatures vàlides que cal recollir per promoure-la és de 700 signatures. Els promotors entren per registre les signatures recollides el 25 de novembre de 2024 i se'n validen 823.

El punt proposat es tracta en la part d'impuls i control de la sessió del Consell de Districte de Sant Andreu de 5 de març de 2025, en el qual s'acorda instar al Govern Municipal a iniciar els tràmits pertinents per canviar el nom del barri de Navas per Torrent de la Guineu. Li correspon al Govern de la ciutat la responsabilitat de valorar-la i estudiar la seva viabilitat. Aquest ha manifestat la necessitat de fer una anàlisi més global abans de procedir amb cap modificació.

És evident que l'existència de dues iniciatives reflecteix la diversitat d'opinions existents al territori, i posen de manifest la necessitat d'estudiar amb deteniment les implicacions que podria tenir un canvi de nom amb l'objectiu d'assegurar que qualsevol decisió que es prengui sigui informada, representativa i respectuosa amb la identitat del barri.

Cal tenir en compte aquestes circumstàncies per valorar les diferents vies de participació ciutadana perquè puguin contribuir de la millor manera a aquests objectius i, en definitiva, a la qualitat democràtica.

Aquesta Comissió recomana que la Comissió de Govern iniciï un procés participatiu d'acord amb els articles 23 i 24 del RPC que fomenti el coneixement sobre les implicacions, història i tots els elements que afecten la decisió sobre la denominació d'un barri. Així mateix, i especialment, tenint en compte l'existència de postures oposades al respecte, instem a què aquest procés participatiu inclogui espais i eines específiques per tal d'enriquir el debat, on es pugui produir deliberacions compartides i de qualitat, on es garanteixi la inclusió de veus "invisibilitzades" i on s'escolti els diversos punts de vista.

En aquest sentit, pensem que podria ser una bona eina, incloure en el procés participatiu l'organització d'una assemblea deliberativa ciutadana per sorteig, d'acord amb l'article 38 del RPC. Aquest instrument permet la selecció aleatòria de ciutadans i ciutadanes del barri, amb perfils diversos i que, sense una posició inicial al respecte, poden contribuir a donar una proposta raonada sobre la qüestió.

Sense detriment de les atribucions decisòries que té sobre la qüestió el govern de la ciutat, pensem que, una qüestió tan "sensible" com és la denominació d'un barri, i tot allò que té a veure amb la seva identitat col·lectiva, no es pot desenvolupar participativament a través de l'ús exclusiu d'una consulta ciutadana, sinó que aquesta ha de ser precedida d'una deliberació pública de qualitat, com a forma d'enfortir la participació i la democràcia.

4.2. Les consultes i el RPC en el marc jurídic

Una segona consideració d'aquesta Comissió té a veure amb una altra de les atribucions d'aquesta, la d'aclarir els dubtes interpretatius que es puguin plantejar amb ocasió de l'aplicació del RPC que abasten el conjunt del sistema de participació regulat pel mateix (art. 110.2).

Tal com s'ha dit, pel que fa a les consultes ciutadanes, el RPC remet al marc normatiu més ampli, en concret -com ja s'ha dit-, aquest seria la Llei 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana.

Tanmateix, aquest marc va experimentar diverses afectacions arran de la sentència 31/2015, de 25 de febrer del Tribunal Constitucional (TC) i, posteriorment, de les sentències 3248/2024 i 3249/2024 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC).

Pel que fa a la sentència del TC ens permetem resumir-la, sense formalismes jurídics, dient que el Tribunal distingeix entre consultes generals i consultes sectorials. Considera que les primeres, al referir-se al cos electoral en conjunt (encara que pugui ser ampliat respecte d'uns comicis) han d'identificar-se amb els referèndums i el seu marc legal regulador no pot ser, doncs, el de la mencionada llei per existir una reserva legal constitucional. En altres paraules, els articles que fan referència a aquestes consultes de la llei catalana són inconstitucionals.

En canvi, les consultes sectorials són aquelles que tenen un cens més restringit, en la que una part concreta de la població és cridada a votar. En aquest cas, sí que seria possible la seva regulació per una llei autonòmica com la Llei 10/2014.

Per la seva banda, i recollint aquesta doctrina, el TSJC en les seves sentències, declara nuls els articles 16; 71.1; 75.3 b) i c); i 77 del RPC. És a dir, els que fan referència a la designació de fedataris per a l'autenticació de signatures, el concepte de consulta ciutadana, l'objecte de la consulta i l'aprovació d'aquesta.

Totes aquestes sentències impacten directament sobre el Reglament de Participació Ciutadana d'una forma que encara no ha estat prou avaluada.

Si ho vinculem amb la petició sobre la realització d'una consulta ciutadana, per exemple, el nostre parer és que, si aquesta afecta un territori més petit que el conjunt del municipi, es podria equiparar a una consulta sectorial.

Arribem a aquesta conclusió examinant la sentència del TC en la que, tot i no mencionar-se expressament aquesta circumstància, es fa referència a les consultes sectorials com aquelles en què es crida a participar en un conjunt entorn de interessos afectats directament per l'objecte de la pregunta i, sobretot, que no poden identificar-se amb el conjunt de la ciutadania del cos electoral. És a dir, a parer nostre, aquella que és cridada a votar en qualsevol de les eleccions, ja sigui a Corts Generals, al Parlament de Catalunya, o en unes eleccions municipals.

Aquest no seria el cas de la població d'un territori com un barri que, a més, està concernida directament i clara per la pregunta en qüestió. Per altra banda, se'ns fa difícil imaginar que una consulta sobre un barri o districte hagi de ser considerada un referèndum i ser aprovada pel Consell de Ministres.

Ara bé, una consulta ciutadana adreçada al conjunt de la ciutadania de Barcelona, i d'acord amb aquest marc legal, sí que seria inconstitucional si no es conformés amb la legislació preceptiva per a l'organització d'un referèndum, en aquest cas, municipal. És a dir, la Llei orgànica 2/1980, de 18 de gener, sobre regulació de les diferents modalitats de referèndum.

Aquesta jurisprudència, tant la del TC com la del TSJC, encaixen malament amb l'esperit i lletra del RPC, no només amb relació als articles invalidats sinó també, per exemple, quan en l'article 74.1 del mateix s'afirma que les consultes ciutadanes, com a criteri general, es refereixen al conjunt de la ciutat.

En aquest marc, la funció interpretativa d'aquesta Comissió experimenta una dificultat important, amb un RPC que no ha estat revisat després de l'impacte de sengles sentències.

Comissió d'Empara

L'òrgan consultiu que garanteix
els drets derivats del
Reglament de Participació

Per aquesta raó, i per tal d'adaptar-lo i reduir les possibles llacunes interpretatives degudes al seu encaix en aquest marc jurídic, demanem al Consell Municipal, a través del Consell de Ciutat, que faci efectiva aquesta revisió, començant per un informe jurídic previ al respecte.

Aquest informe es debat a la Comissió en dates 12 de novembre i 3 de desembre de 2025.

Es tanca formalment el dia 22 de desembre de 2025.